

Litteratur.

Paa Lehmann og Stages Forlag er paabegyndt 3. Udgave af *Leo Tolstøys Anna Karénin* i W. Gerstenbergs udmærkede Oversættelse fra Russisk. Den vil udkomme i 16 Hæfter à 50 Øre. Hæfterne vil udkomme hurtigt paa hverandre.

For de der tidligere har læst Bogen med Interesse, gives her en velkommen Lejlighed til — uden stor Bekostning paa én Gang, at anskaffe sig den, og enhver, der ikke kender den, kan vi kun anbefale hurtigst muligt at gøre sig bekendt med dette værdifulde literære Værk af Nutidens største Prosaforfatter og i det Hele maaske noget af det bedste, som den russiske Litteratur har frembragt. Anna Karénin er en Bog, der griber og fastholder Læseren saa stærkt, at man vanskeligt kan lægge den fra sig, før man har læst den til Ende.

R. Hansen: Paul Bang. Billeder af Livet i et Lillebeltsogn. Karl Schønbergs Forlag. 254 Sider.

Afdøde Kaptejn Rs. Hansen har i denne Bog, næsten som under Forudfølelse af sin Bortgang, givet en Oversigt over sit religiøse og politiske Standpunkt, idet det tydeligt fremgaar af Fortællingens Indhold, hvilken Retning der fuldt ud har hans Sympati.

Den lille, spinkle Handling, der strækker sig over de mange Sider og slynger sig gennem de politiske Kampe uden at deltage i dem, viser ogsaa hans Mening om Hustruens store Indflydelse i Ægteskabet. Thora Bang, Pauls Hustru, er en Mimosa-Natur, der bringer hende Døden nær, da Rygter i Mandens Fødeegn, hvorefter han forflyttes fra et mindre Præstekald ved Vesterhavet, underretter hende om hans letsindige Ungdomsforelskelser i to unge Piger, der nu bor som Godsejerfruer der paa Egnen, og som begge blev glemt, endnu førend han lærte hende at kende. Ondskab lader Rygtet vokse til det i dette Tilfælde meget usandsynlige Højdepunkt, at en af disse Følelser atter vaagner og fører ind i Synd. Dette løse Rygte kaster Fru Bang i en tærende Sygdom til Gravens Rand, da Paul Bang heldigvis opdager Anledningen til den, og med faa Ord overbeviser hende om det ugrundede i Rygtet; hun tror ham øjeblikkelig og er reddet.

Trods denne Svaghed overfor løse Rygter har hun den stærkeste Natur, og hjælper ham, der, hidset af sin nye Menigheds Syndighed og Modstand, bliver en streng Lovprædikant, til atter at gribes af Kærlighedens Evangelium og derved lettere vinde sine Sognefolks Tillid.

Sproget er gennemgaaende godt, trods enkelte søgte vendinger, som f. Eks. Side 32: »Hun var glad og stolt — om end om i Brystet efter Angsten.« Ofte er ogsaa benyttet den absolut smagløse Manér, som her: »Jeg tror Du er gal, Din Troldungel« slog han efter hende med Piben — eller: »Han giver den Brune

af Sporerne, Forvalter Jensen,« pegede Bruun med Pisken.

Imidlertid vil Enhver, der læser Bogen, hvilken Trosbekendelse han end hylder eller politisk Mening, han bekender sig til, faa Indtryk af den afdøde Forfatter som en nobel, elskværdig Personlighed.

2 + 1.

Maglekilde fortæller. Hagerups Forlag. 127 Sider.

Maglekilde kan være morsom, men han er det ikke altid. I denne Bog har man et Indtryk af, at det morsomme Stof egentlig har været opbrugt, og nu er der taget, hvad man kunde faa uden at vrage. Derfor bliver adskillige af Morsomhederne rent ud forpinte.

Imidlertid — Maglekilde skal høres og ikke læses.

Saaledes som Billedet paa Bogens Forside viser ham, bred og gemytlig i sin Stol, fortællende den ene Historie efter den anden for et muntert Selskab (Negre?), snart med forskellig Bondedialekt, snart paa gebrokkent Tysk eller Svensk, kan man i et godt Lag tage sig en hjertelig Latter over Vittighederne. Kun en enkelt Historie kan være morsom, ogsaa naar man læser den, f. Eks. Kirsten Niels Pæsen, men ingen af dem kan maale sig med Fortællingerne i første Bind, hvor bl. a. Historien om den lille Kat hører hjemme.

V. S.

Kunstnerforhold.

Det bliver ikke mere betvivlet i den civiliserede Verden, at Kvinder har kunstnerisk Begavelse i en saadan Grad, at det er rimeligt, at de offer sig for dens Udvikling, hvad enten den gaar i Retning af Maler- og Billedhuggerkunst, eller det drejer sig om Musikken eller den dramatiske Kunst, og hvad den sidste angaar, har man vist aldrig hørt Kvinder frakendes Genialitet.

Vore Forældre tilbad Fru Heiberg, og vi beundrer Fru Hennings. Ingen Mand vil nægte Sara Bernhardt, Eleonore Duse, Ristori eller Samary o. fl. Genialitet, men den bildende Kunst tror Mændene at have Eneret paa, og de vil nødigt høre sig for Rosa Bonheur, Madame Demont-Breton eller Mlle Bashkirtseff o. m. fl.

Man læste i »Politiken« for 18. Novb. 1901 i en Artikel af Hr. Emil Hannover om Kate Greenaway: »Med Rette priser man ellers Mandigheden som en af Kunstens første Fornødheder, og med Rette betragter man den naturlige Mangel paa Mandighed hos Kvinderne som en af de væsenligste Hindringer for hendes Stræben efter at blive Manden jævnbyrdig i Kunsten. Men Kate Greenaway har bevist, at naar en Kunstnerinde helt til Bunden er Kvinde*, kan der i hendes Frembringelser være en Kvindelighed, hvis menneskelige

*) Udhævet af os.

Værdi er stor nok til at gøre hendes Arbejde til udmærket Kunst.

Først mener Hr. E. H. altsaa, at al Kunst skal være mandig, men da Kvinderne ikke kan blive mandige, saa kan den ikke blive jævnbyrdig, — dernæst hævder han, at naar en Kunstnerinde helt til Bunden af sin Natur er Kvinde, kan det gøre hendes Arbejde »til udmærket Kunst«. Jeg kan ikke se rettere, end at Slutningen tilstrækkelig ophæver den første Paastand, der ogsaa er ganske uberettiget, thi lige saa lidt som det kan forlanges at en Forfatterinde skal skrive, en Skuespillerinde spille eller en Sangerinde synge som en Mand, kan i den bildende Kunst Kvinders Arbejde i Aanden og Følelsen forlanges at være mandig, dér skal de være kvindelige. I »Industrif. Tidssk.« Nr. 15, 1895, skrives om Maaden, paa hvilken den tekniske Viden er benyttet. Her staar vi overfor den individuelle større eller mindre Evne eller Færdighed. Den kan stige til Kunstfærdighed eller til Virtuositet, men bliver ikke Kunst, saalænge den ikke udtrykker noget Frembringeren Iboende eller tager Naturen til Forbillede. Ja, selv det sidste kan gøres, uden at Værket derfor bliver Kunstværk.

En Kvinde kan dog vel nok udtrykke noget hende Iboende? Hr. E. H. skriver videre om K. G.: »Hun havde haft det Held at fødes paa en Tid, da Kvindeakademierne ikke eksisterede. Derfra stammer Halvdelen i det meste*) af, hvad Kvinderne i vore Dage præstere, i Kunstens Navn; — de vil være og vil kunne som Mænd (!!) og kan dog aldrig ophøre at være Kvinder.

Der er saamænd mange af de danske Kunstnerinder, som har haft det samme Held, efter som vort Kvindeakademi er af temmelig ny Dato. Skulde det nu virkelig være saa skadeligt for Kvinderne at lære ved en Skole, naar det er en Nødvendighed for Mændene? Det siges dog som en Anke mod K. G., at hun tegnede for daarligt, naar Maalestokken var lidt større. Meget muligt, at det var en Fejl ved vort Kvindeakademi, at Lærerne er Mænd; de forlanger maaske »Mandighed«, og de tænker og dømmer som Mænd. Hvorfor ikke besætte disse Lærerposter med vore bedste Kunstnerinder? Muligt ogsaa, at man ikke vrager nok blandt de kvindelige Aspiranter, men det maa jo være som ved Mændenes Akademi: de færreste bliver store Kunstnere, nogle bliver Haandværkere, og nogle bringer en forædlet Smag ud i Befolkningen; det har ogsaa sin Betydning.

Hr. E. H. siger endvidere: »Hendes Smag mere end hendes Kunnen gjorde hende til Kunstner i sin Form«. Her er man paa den rigtige Vej — naar det vigtigste er til Stede, kan man nok slaa lidt af paa Fordringerne paa Drevenhed og Rigtighed.

Med Kvindernes Ligestilling ved Akademiet er det gaaet svært tilbage. Allerede 1780 agreeredes Magdalene M. Bärens, 1782 Madame Clemens, 1790 Cathrine M. Müller, 1815 Julie Lütken, 1843 Adelgunde Voegt og

**) Skal vel være: i det mindste?

1861 Fru Jerichau-Baumann; men siden er Kvinderne holdte udenfor Akademiets hellige Haller, uagtet vi har en Dygtighed som Bertha Vegmann (Udstillingsmedaillen), en Begavelse som Anna Ancher, en Kunstnerinde som Fru Stage-Frølich o. fl. Vi har set udmærkede Arbejder af Frøknene Krebs, Konstantin-Hansen og Dohlmann, af Fru Carl Nielsen o. fl., men ikke en sølle Aarsmedaille er tillalden nogen af dem.

Vort første frisindede Ministerium har stillet i Udsigt, at Kvinderne skal have kommunal Stemmeret. Tænk om vort Kultusministerium brød Akademiets kinesiske Mur, saa at det genaabnede sine Porte for de begavede Kvinder, — og tænk om Kultusministeriet havde Villie til snart at udjævne den Spalte, som stiller de højtbegavede frie Udstillere uden for »det danske Kunstnersamfund« ved at give dem deres Stemmeret ved Akademiet tilbage, selv om deres Kunstværker fremvises i en anden Gade — ja, saa vilde et mægtigt, konservativt Rige gaa til Grunde — Akademiet — men et meget større komme til at blomstre frem — Kunstens.

A. C. W. L.

Fra Landkredsene.

Aarhus.

Tjenestepige og Husmoder.

Tidt og ofte er det sagt, at Kvinderne ved deres Indtrædelse i Samfundslivet vil medbringe en ny Kærlighedens og Barmhjertighedens Aand. Nogen absolut Sikkerhed for, hvad vi bringer, haves jo ikke; men vi har nu den ærligste Vilje til at yde det bedste, vi formaar, og da vi endnu er udelukkede fra at omsætte vor Vilje i Handling, saa synes, vi at der dog altid er noget gjort ved at give et rigtig godt Løfte.

Der gives imidlertid en standende Strid, af hvis Udviklingaarvaagne Øjne vil kunne dømme aldeles nøjagtigt om Beskaffenheden af den Aand, vi fører med os. Jeg mener Tjenestepigesagen.

I denne Sag staar Kvinder mod Kvinder, al mandlig Indblanding kan her undgaaes; selv Tyendelovens Ord bliver dødt og magtesløst overfor den Ordning, som vi træffer inden for vort Hjemms fire Vægge. Dette er en Opgave, som vi kan tage fat paa lige med det samme, her er Brug for al vor Iver og gode Vilje.

Læg Mærke til hvad jeg siger: denne Opgave bliver Prøvestenen for kvindelig Samfundsand.

Det første, vi har at gøre, er, at begge Parter udtaler sig aabent og frejdigt, men uden Bitterhed for hinanden om det Tryk, de hver for sig har følt i Forholdet som Tjenestepige og Husmoder; kunde vi derefter naa til at samles — og hertil maatte Indbydelsen udgaa fra Husmødrene — for i Fællesskab at drøfte, hvorledes vi kunde lindredet Tryk for hinanden, da var vi inde paa en god Vej.

At Pigerne har dannet en For-

Ved Dødslejet.

Hvad vil de sorte Skarer,
som flokkes om min Seng?
Vil de mon lægge Snarer
for min Elskovs min Dreng?
Skal vi for Elskov både,
som I ej gav Jert Ord,
vil I pine mig til Døde,
fordi jeg ikke »tror«.

Den skaldede Munk med Korset
fæstned til Rosenkrans,
løfter det højt i Vejret
i spillende Kærteglans,
raaber: »O fule Synder,
vender Du ikke om,
tror Du ej, som jeg præker,
gaar Du til Helvedes Dom.

Tænk paa Din Synd, o Synder,
græd og hyl og gør Bod,
strø Dit Hoved med Aske,
kryb for Madonnas Fod.
Kun den livsalige Moder
fører til Himlens Hjem,
Satan lurar i Krogen,
Klørerne strækker han frem.«

»Ti!« da lyder en Stemme,
skarp og myndig og haard,
»Ti, Du Djævlens Yngel,
troer Du, at her Du raa'er?
Madonna er ikke hellig,
og Paven, den arge Skalk,
hurde stenes af Roma
med Klerker og Messekalk.
Ene den søde Jesus
kan frelse en syndig Sjæl,
Satan, den fule Djævel,
tør ikkuns stikke hans Hæl.

Døende Synder, svar mig,
tror Du, at Jesu Maal
var kun at frelse din Krop fra
Helvedes brændende Skaal?
Tror Du, saa æd af Brødet,
drik den frelsende Vin,
tror Du ikke, saa glid da
ned til Helvedes Svin.
Der skal med gloende Tænger
nappes Din syndige Krop,
aldrig, hører Du, aldrig
kommer af Pølen Du op!«

»Kættene! Djævel til Hobe«
skratter en tredje Røst,
»under Kristendoms Kaabe
skjuler I Hedenskabs Brøst.«

— »Slange, ti stille og lad ham
nyde Nadveren i Ro,
Herrens hellige Legeme
bringes til Synderens Bo.« —
»Nadver er Helvedes Maaltid,
ædes det ej af en From,
saa gaar Synderen lige
lukt til Helvedes Dom.«

Saadan de hylar og raaber,
Skændes om hellige Ord,
skrigger imellem hverandre —
hver paa sit eget kun troer,
mens jeg Stakkel og Svage,
svedende lytter til,
føler alt her paa Jorden
Helvedes koglende Spil.

Da mellem Skrigr og Trusler,
lyder et sagte Raab,
og mit Øre det fanger,
som en Udfrielsens Daab.
Sagtelig aabnes Døren,
lynnsnart glider der ind,
først en spillende Straale
af Solens liflige Skin,
saa træder hun over Tærsklen,
min hulde, blomstrende Viv,
en Rose bær hun i Haanden —
da tystner al Kiv og Strid.

Døren lader hun aaben,
Guds Sol strømmer lige ind,
den kvæger min fugtige Pande
og varmer min blegnende Kind.
Hun taler — mildt og dog myndigt,
flyder den Tales Elv,
Solstraalen lyser om Panden —
er hun Madonna selv?
De Sorte viger tilbage
for Livets svulmende Magt,
de Sorte viger af Vejen
for Gaven, som hun har bragt.
Den fugtige, duftende Rose
straaler med Purpurskær —
hun ser i mit døende Øje,
bort viger den kævlende Hær.

Hun trykker sin dejlige Gave
tæt til min tørre Mund
og hvisker: »Du ængstes ikke
for Døden, den trange Stund.
Du kækker, som stred og slæbte
for dem, som Du havde kær,
kan trøstlig møde Din Dommer,
han slaar ej med skarpen Sværd.
De Ofre, Du bragte din Elskov,
som Roser spredes de ud,
som dejlige Roser de dufter —
paa dem flyver Sjælen til Gud!